Ембі қаласының мектеп жанындағы интернаты бар №7 ЖББОМ КММ – нің 2022 – 2023 оқу жылындағы психологиялық қызметтің жүргізілген жұмыстар есебі.

Оқу жылы басында мектептің психологиялық қызметінің жоспары құрылып бекітілді. Психологиялық қызмет жұмысын мектептің білім беру ортасында арнайы жағдайды қалыптастыра отырып, оқушылардың психологиялық даму үдерісін басқару, оқушылардың жеке тұлға ретінде қалыптасуына олардың шығармашылық мүмкіндіктерінің ашылуына жағдай жасау, педагогтардың шығармашылық потенциясын аша отырып, ата-аналармен қарым- қатынасын жақсарту мақсатын алға қоя отырып бастадым.

Қыркүйек айында мектепке бейімделу деңгейін анықтау мақсатында 1 класс оқушыларынан «Керн - Йиерасек» және «Менің сыныбым» тесті алынды. Тест қорытындысы бойынша класс жетекшілерге сонымен қатар ата – аналар жиналысында ескертіліп, мектепке бейімділігі төмен оқушылармен жұмыстар жүргізілді.

Қыркүйек айында 1 класс оқушыларының бейімделу деңгейі бойынша ата – аналармен кездесу ұйымдастырылып, оқушылардың деңгейі жөнінде түсіндірме ақпараттық жұмыстары жүргізілді. Жиналыс барысында ата – аналарға тест қорытындысы көрсетіліп, жеке, топтық кеңестер берілді.

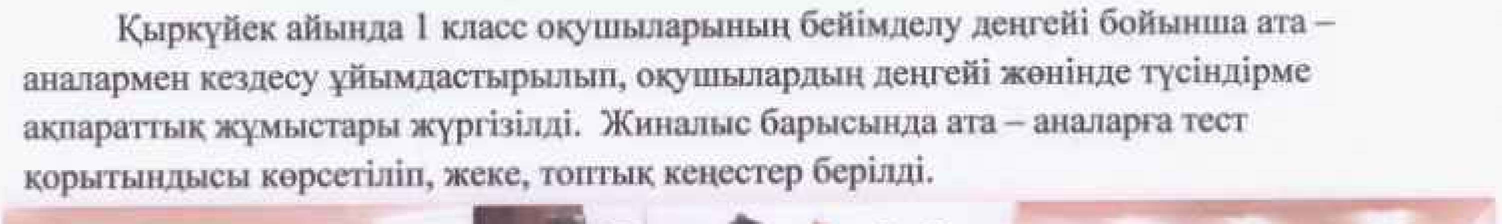

Қыркүйек айында мектепішілік **«Инабат»** қыздар клубын құру туралы бұйрық бекітіліп, жоспары жасақталынды. Жоспарға сай **«Қызды тәрбиелеу – ұлтты тәрбиелеу»** тақырыбында қыздар клубының алғашқы отырысы өткізілді.

Оқушылардың агрессия типтері мен деңгейін зерттеу мақсатында 8 – 11 класс аралығында **«БАССА - ДАРКИ»** сауалнамасы алынды. Сауалнамаға 120 оқушы қатысты. (ҚАЗАН) Қортытындысы бойынша:

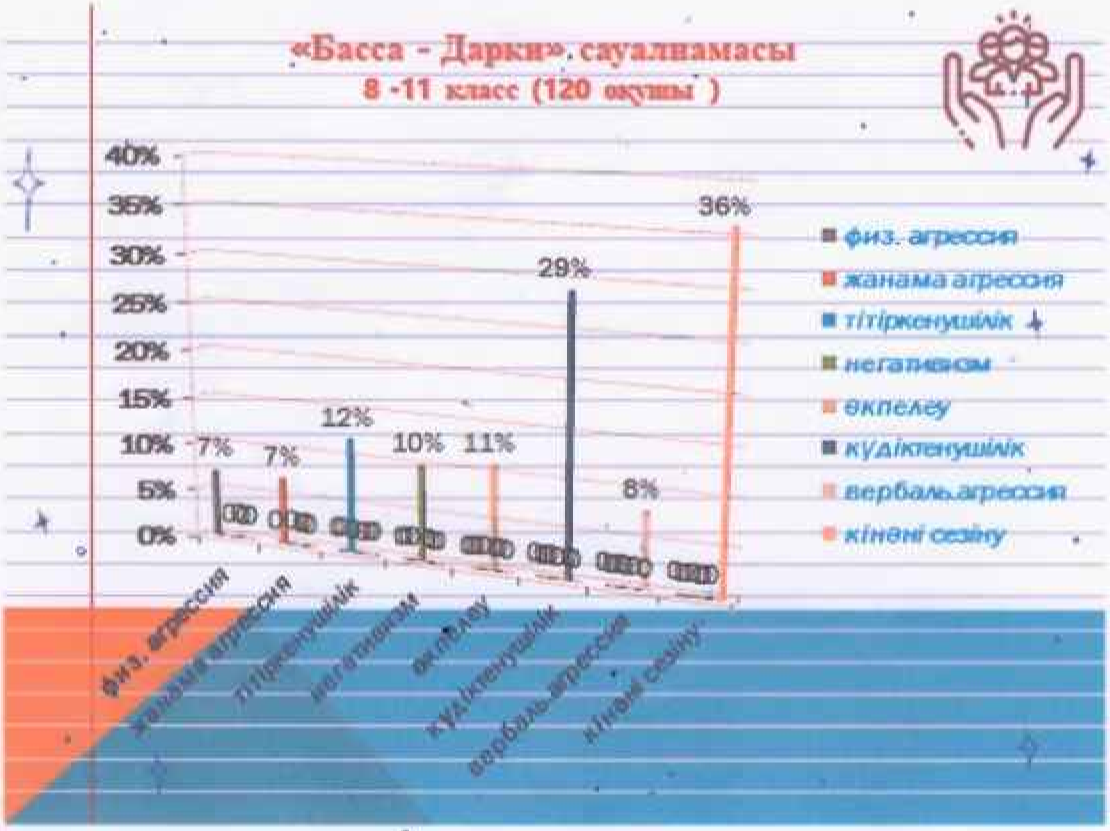

Оқушылардың жалғыздық сезім деңгейін анықтау мақсатында 7 класс оқушыларынан **«Фергюсон мен Рассел»** сауалнамасына 51 оқушы қатысты. Қорытынды нәтижесі:

Оқушылардың суицидке бейімділігін және эмоционалды күйін анықтау барысында 8 – 11 класс аралығында **«ДАSS»** сауалнамасының қорытындысы: (ҚАЗАН)

Отбасы жағдайындағы зорлық – зомбылық және суицидтің алдын алу мақсатында жалпы ата – аналар жиналысы ұйымдастырылып, ата – аналарға түсіндірме жұмыстарымен қатар психологиялық ағарту жұмыстары өткізілді. Жиналысқа теолог мамандары тартылды.

Ұжымдағы тұлғааралық қарым – қатынасты зерттеу, лидерлерді, оқшауланған оқушыларды анықтау мақсатында 5 – 7 класс оқушыларының арасында **«Социометрия»** әдістемесінің қорытынды нәтижесі:

«Социометрия» әдістемесі

5_11класс (144 оқушы)

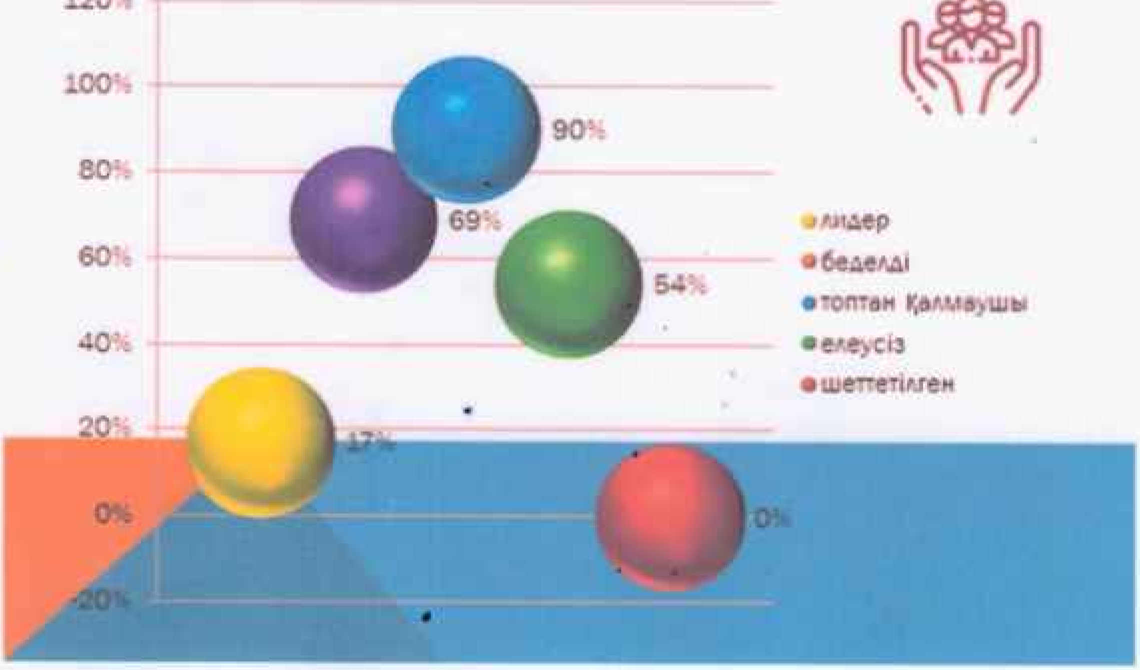

Оқушылардың мінез-құлық типтерін анықтау барысында 5 – 11 класс аралығында «Темперамент» әдістемесі алынып, нәтижесі шығарылды:

Субъектінің аутодеструктивтілікке бейімділігін анықтау әдістемесі бойынша 3 класс оқушыларынан психодиагностика алынып, қорытыланды:

Субъектінің аутодеструктивтілікке бейімділігін анықтау.

3 «А» класс

№	Оқушының аты - жөні	Нәтиже
1	[illegible]	К - 1
2	[illegible]	К - 1
3	[illegible]	К - 1
4	[illegible]	К - 1
5	[illegible]	К - 1
6	[illegible]	К - 1
7	[illegible]	К - 1
8	[illegible]	К - 1
9	[illegible]	К - 1
10	[illegible]	К - 1
11	[illegible]	К - 1
12	[illegible]	К - 1
13	[illegible]	К - 1
14	[illegible]	К - 1

3 «Б» класс

№	Оқушының аты - жөні	Нәтиже
1	[illegible]	К - 1
2	[illegible]	К - 1
3	[illegible]	К - 1
4	[illegible]	К - 1
5	[illegible]	К - 1
6	[illegible]	К - 1
7	[illegible]	К - 1
8	[illegible]	К - 1
9	[illegible]	К - 1
10	[illegible]	К - 1
11	[illegible]	К - 1
12	[illegible]	К - 1
13	[illegible]	К - 1
14	[illegible]	К - 1

3 «Ә» класс

№	Оқушының аты - жөні	Нәтиже
1	[illegible]	К - 1
2	[illegible]	К - 1
3	[illegible]	К - 1
4	[illegible]	К - 1
5	[illegible]	К - 1
6	[illegible]	К - 1
7	[illegible]	К - 1
8	[illegible]	К - 1
9	[illegible]	К - 1
10	[illegible]	К - 1
11	[illegible]	К - 1
12	[illegible]	К - 1
13	[illegible]	К - 1
14	[illegible]	К - 1
15	[illegible]	К - 1
16	[illegible]	К - 1
17	[illegible]	К - 1

Үйден оқытылатын 2 сынып оқушысы Жеңіс Ақботамен психомоториканы дамы сонымен қатар көру, есте сақтау қабілетін анықтау, қол моторикасын дамыту мақсатында бірнеше жаттығулар ұсынылды. Жаттығу барысында Ақботаға берілге жұмыстарды бұлжытпай орындап шықты.

Ерекше білімді қажет ететін 4 сынып оқушысы Аман Мираспен психомоториканы, ұсақ қол моторикасын, есте сақтау қабілетін дамытуға арналған жаттығулар жүргізілді. Оқушы жаттығу барысында өзіне берілген тапсырмаларды қызығушылықпен орындап шықты.

«Алкоголь, нашақорлық және шылым шегу »
Зерттелуші: 8 – 11 класс
Қатысқаны: 118 оқушы
Зерттеу түрі: тест
Мерзімі: желтоқсан 2022 жыл
Мақсаты: оқушылардың алкоголь ішімдіктері және есірткі заттарына көзқарасын зерттеу
Зерттеу барысы: сауалнама 8 сұрақтан тұрады. Оқушы сұрақтарды белгілеп, жауап нұсқаларын таңдап белгілеулері қажет.

Зерттеу нәтижесі:

Шылым шекпейтіндердің арасында түтіндетіп отыратындарға қалай қарайсың?
А) аузында шылымы барлар үлкен өзімшілдер, өйткені жанындағылар умен демалады – 28
Б) тыйым салуға карсымын. Қай жерде, қашан шылым шегетінін өзі шешуі қажет – 12
В) өзі үшін арнайы шылым шегуге арналған жерлерде шексін – 78

2. Емтихан. Бәрі мазасызданып отыр, әлде кім класқа тыныштандыратын таблеткалар әкеліп, кластағыларға үлестіруде. Сен дәріні аласыңба?А) егер қатты мазасыз күй кешсем аламын-Б) жоқ, егер ұнап жатса келесіде қайдан табамын-
В) рақмет қажет емес - 100

Көңілді бас қосудың қызған тұсы. Темекінің арты «шөппен»жалғасты. Кезек сізге келгенде не істейсіз?
А) әрине өзгелер секілді менде тартып аламын –

Б) өзгелердің тарапынан ұсыныс түспес бұрын, уйге қайтып кетемін – 100%
В) өз еркіңмен шөп шегу, жетпегені осы еді. Темекіні аузыма алмағаным былай тұрсын, өзгелерді мазақ етемін
Туған күн кешіне кешігіп келдің, бәрі ішімдік ішіп алған, көңілді. Бұл саған қалай әсер етеді?
А) ешқандай, 1 2 стакан тартып жіберу керек
Б)көңіл көтеру тікелей ішімдікке қатысты болған бас қосуларды жек көремін, мәдениеттілік сақтап, аз – кем отырамын да уйге қайтып кетемін –88% В) онсызда көңілім көтеріңкі, ал егер басқалары ішіп жатса, маған бәрібір – 12%
Мөлшерін білсе болды, есірткі зиян емес дейді кейбіреулер. Соған сенесіңбе?
А) осылай деп ойлаған адам өзін алдайды – 100%Б) әсері қатты есірткі заттарын жоғарыда айтылғандардың қатарына жатқызасызба, бұл рас нәрсе секілдіРок музыка мен есірткі – егіз ұғым дегенге қалай қарайсыз?
А) жалған пікір. Есірткі пайдаланбай ақ керемет ән жазатын рокерлер бар - 76
Б) менімше есірткі пайдаланғаннан кейін әуенді қабылдау мүмкін емес – 42
В) әншілердің барлығы бір нәрсе қабылдайды –
Досың қарызға ақша сұрайды. Сенде ақша болғанымен оның есірткі қолданатынын білесің. Оған қарызға ақша берер ме едің?
А) ия - Б)жоқ – В)не үшін қажет болғанын білсем ғана беремін -100%
Сен өлердей ғашықсын.бірақ сенің жігітіңнің немесе қызыңның достары ішімдікке қарсы емес, ал кейде пайдаланып қояды. Сен өзіңді олардың арасында ыңғайсыз сезінесіңбе?
А) егер олардың ортасы көңілді болса неге бірікпеске – Б) неге үнемі сол ортада жүруім керек, біз оданда көңілдірек өткізуге тырысамыз – В) мен оны сол ортадан алып шығуға міндеттімін. Әйтпесе бір бірімізге айырылысуға тура келеді –100%

Кәсіптік мамандықтарға деген ынта – ықыласын, қызығушылықтарын анықтау мақсатында 9 класс оқушыларынан **«Климов»** әдістемесі алынды:

№	Оқушының аты – жөні	Мамандық типі
1	Абраш Артур	Адам – адам
2	Асабаева Гулнур	Адам - адам
3	Асхатқызы Дилнур	Адам - адам
4	Ананина Аянет	Адам - табиғат
5	Балқимбаева Гүнера	Адам – адам
6	Бирманова Наргиза	Адам - табиғат
7	Абдығалимов Алихан	Адам – адам
8	Мұратов Әділбек	Адам – техника
9	Нағашыбай Рамазан	Адам – адам
10	Панашева Самал	Адам – адам
11	Саламатова Жанерке	Адам - адам
12	Сақыпкерей Ая	Адам - адам
13	Серікайдар Аяулым	Адам - табиғат
14	Төлеубай Саян	Адам – адам
15	Темірбек Аружан	Адам – адам
16	Хабибулла Жәния	Адам - табиғат
17	Досбеков Арсылан	Адам - техника
18	Нурадин Елхан	Адам – адам
19	Абикен Жандос	Адам – техника
20	Айсұлтан Анель	Адам – адам
21	Алмағамбет Каракат	Адам - табиғат
22	Алпысбай Бекежан	Адам - техника

23	Баймырза Алтынай	Адам – адам
24	Елеусизов Мейрамбек	Адам – техника
25	Есентұрлы Айнат	Адам – техника
26	Есентұрлы Аруна	Адам – адам
27	Жақсылық Дильназ	Адам - табиғат
28	Жалгас Асем	Көркемдік бейне
29	Ибат Нұрсаят	Адам – техника
30	Келимбердина Гулназ	Адам – адам
31	Кеңшілік Ақбота	Адам - табиғат
32	Қазыбай Дильназ	Көркемдік бейне
33	Марат Дәулетхан	Адам – адам
34	Марат Нұрай	Көркемдік бейне
35	Орман Еркеназ	Адам – адам
36	Сапарбай Аяулым	Көркемдік бейне
37	Төлеген Батыр	Адам - табиғат

«Құқықбұзушылық пен суицидтің алдын алу жолдары» тақырыбында жалпы ата - аналар жиналысы ұйымдастырылды. Жиналысқа қала әкімі, мектеп инспекторлары сонымен қатар қаламыздың белсенді азаматтары мен азаматшалары қатысып, ата – аналарға түсіндірме жұмыстарын жүргізіді.

Оқушылардың «мейірімділік», «қайырымдылық», «адамгершілік»құндылықтары туралы түсініктерін кеңейту, мейірімділіктің адам өміріндегі маңыздылығын ашу мақсатында **« Мейірімділік – асыл жүректен»** тақырыбында 1 – 4 класс аралығында сурет көрмесі ұйымдастырылды.

11 сынып оқушыларының қатысуымен өзін – өзі бағалау, қысымды жою, өзінің шексіз мүмкіндіктерімен бөлісу, достастыру мақсатында **«Менің шексіз мүмкіндіктерім»** тақырыбында болашақ түлектермен психологиялық тренинг ұйымдастырылды. Тренинг барысында оқушылар өздерінің алдыға қойған мақсаттарымен қатар арман – тілектерін айта отырып үлкен пирамида құрып, бір – бірлеріне жақсы тілек тіледі.

7 класс оқушыларының арасында ұжымдастық, сыйластық, бір – біріне сенім арту, қарым – қатынасты нығайту, жағымсыз көңіл күйден арылу, бірлесіп жұмыс жасауға баулу, өзін еркін сезінуге көмектесу мақсатында **«Жақсы көңіл күй – жан шуағы»** тақырыбында психологиялық тренинг сабақ өткізілді.

Мектеп бітіруші түлектеріне стресстік жағдайларды жеңе білуге және Ұлттық бірыңғай тестілеу кезіндегі өздеріне сенімділіктерін арттыра түсуге көмектесу, ата – аналарға ҰБТ дайындық бойынша психологиялық қолдау баласының сәтті тапсыруының бірден – бір маңызды фактор екендігін түсіндіру мақсатында оқушы мен ата – аналарға кеңес ұйымдастырылды.

Оқушылардың агрессия типтері мен деңгейін зерттеу мақсатында 8 – 11 класс аралығында **«БАССА - ДАРКИ»** сауалнамасы алынды. Сауалнамаға 118 оқушы қатысты. (ҚАҢТАР) Қортытындысы бойынша:

11 сынып оқушыларына арналған ҰБТ – ға психологиялық дайындық кеңесі өткізілді. Кеңес барысында **«ҰБТ – ға дайындалудың тиімді жолдары»** , **«ҰБТ –ға қалай дұрыс дайындалуға болады?», «Тамақтану жолдары», «Мазасызданудан қалай айырылуға болады?»** тақырыптарында оқушыларға кеңес берілді.

4 класс оқушыларының қатысуымен оқушылардың өз бетінше жұмыс істеу дағдысын дамыта отырып, шығармашылық жұмысқа баулу, сөйлеу тілін жетілдіру мақсатында **«Сөйлемді құрастыру», «Сәйкестендіру», «Еске түсіру», «Айна», «Артығын тап»** тақырыбында психологиялық түзету – дамыту жаттығулары өткізілді. Жаттығу барысында оқушылар берілген тапсырмаларды ауызбіршілікпен орындап шықты.

Оқушылардың суицидке бейімділігін және эмоционалды күйін анықтау барысында 8 – 11 класс аралығында **«ДASS»** сауалнамасының қорытындысы: (АҚПАН)

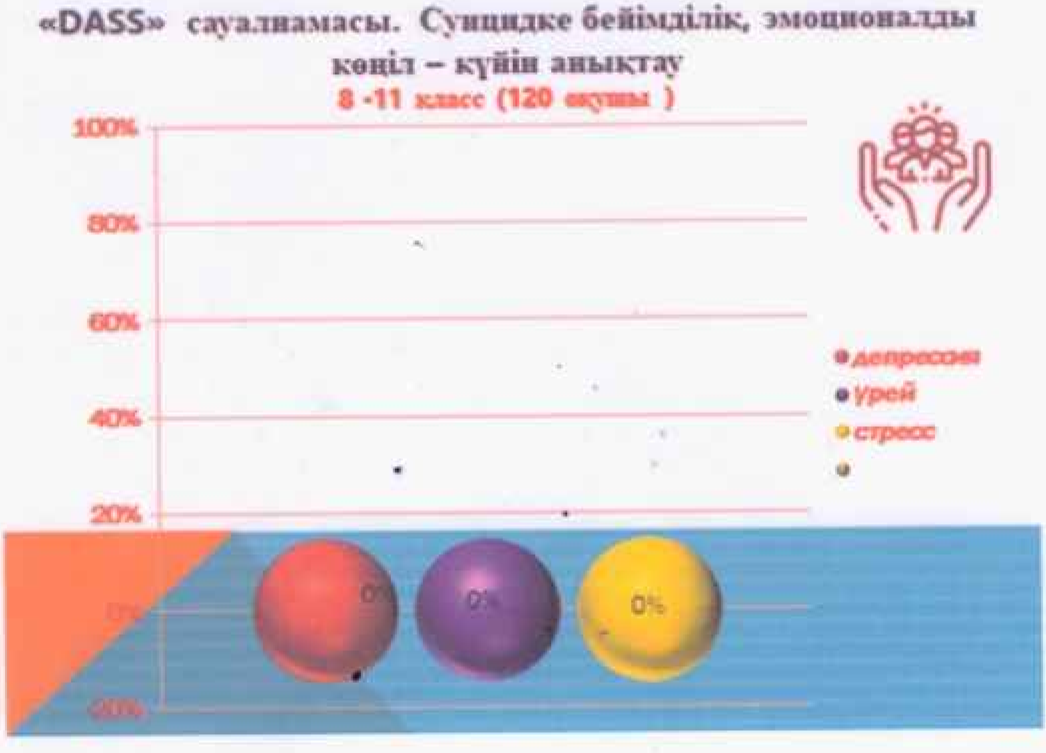

Құқықбұзушылықтың, кибербулингтің алдын алу және мектеп қабырғасына суық қару,үшкір заттар,тиым салынған заттарды әкелмеу және қолданбауды түсіндіру мақсатында Ембі қалалық әкімдігінің бас маманы Ж.А.Абдрахман , Ембі қалалық полиция бөлімінің басшысы Б.І.Ізімов, мектеп инспекторы Адилбаева А, қоғамдық кеңес мүшесі Алпысбаев А , қамқоршылық кеңес мүшесі Бабатаев М, «Талпын» жобасының модераторы Балымбет А.С қатысуымен 7-11 класс ер балаларына TED X форматында ашық алаң өткізілді. Шара барысында келген қонақтар тақырып бойынша өз ойларын айтып,оқушылардың сұрақтарына жауап берді.

«Құқық бұзушылық және бопсалаушылықтың алдын алу»
Зерттелуші: 7 – 10 класс
Қатысқаны: 98 оқушы
Зерттеу түрі: тест
Мерзімі: наурыз 2023 жыл
Мақсаты: Қылмыс пен бопсалаушылықтың алдын алу
Зерттеу барысы: Сауалнама 10 сұрақтан тұрады. Оқушы сұрақтарды белгілеп, жауап нұсқаларын таңдап белгілеулері қажет. Сауалнама анонимді түрде
Нәтижесі:
Сіздің оқу орныңызда сізге білім-алған ұнайма?
иә- 100% жоқ- 0

2. Өзіңіздің кәмелетке толмағандар ісі жөніндегі мектеп инспекторын танисыз ба?

Иә – 100% жоқ

3. Кәмелетке толмағандар ісі жөніндегі мектеп инспекторының жұмысына көңіліңіз тола ма?

иә -100% жоқ

4. Сіз оқып жатырған мектепте құқық бұзушылық жағдайлары болдыма?

ия – 0 жоқ - 100%

5. Құқық бұзушылықтың қандай түрлері көп болады?

темекі шегу- 19% б) ұрлық -10% в) қорқытып ақша жинау-0 г) төбелес -71%

6. Сіздің оқу орныңызда сыныптастар немесе жоғары сынып оқушылары жағынан ақша жинау фактілері болдыма?

иә жоқ- 100%

7. Егер «иә» деп жауап берсеңіз, ақша жинау себебін қалай түсіндіреді?

А)жолдастарына көмек б)тосыннан болған жағдайлар үшін в) «ортаққа» ақша жинау деп г) еш түсіндірмейді

8. Сізге қатысты ақша жинау фактісін біреуге айттыңызба?

ата – анама б) мектеп психологына в) мұғалімге г) достарыма д)ондай жағдай орын алмады- 100%

9. Сіз қолдандыңызба?

А) есірткі, психотроптық заттар б)токсиндер в) спирттік ішімдік -2% г) қолданған емеспін – 98%

10. Сіздің ойыңызша ақша жинау көбіне қай жерде болады?

А) мектепте б) көшеде- 68% в) аулада г) подьезде- 32% д) басқасы

11 класс оқушыларының қатысуымен **«Армандар картасы»** техникасы жүргізілді. Оқушылар қызығушылықпен қатысып, позитивті көңіл – күй алды. Оны құрудағы басты мақсат – қиялымыздағы барлық арман-тілекті қағазға түсіру арқылы шындыққа айналдыру.

«Құқықбұзушылықтың алдын алу», «Ғаламтор желісіндегі қауіпсіздігі», «Зорлық – зомбылықтың құрбандары» тақырыптарында ата – аналар жиналысы ұйымдастырылды. Жиналыс барысында ата – аналарға ғаламтор желісіндегі қажетсіз байланыстың қауіпін түсіну, желіде ақпарат алмасу жолдарын түсіндіру сонымен қатар оқушылардың құқықбұзушылығын алдын алу, зорлық – зомбылық түрлері, ата – аналардың құқықтық тәрбиесін арттыру мақсатында түсіндірме ақпараттандыру жұмыстары жүргізілді.

7 – 11 класс оқушыларының ата – аналарына **«Кибербуллинг», «Буллинг»** тақырыптарында бейнероликтер көрсетіліп, ақпараттық түсіндірме жұмыстары жүргізілді. Сонымен қатар **«Бала кибербуллингке ұшырағанын қалай білуге болады?», «Кибербуллинг: балалардың әлеуметтік желідегі қауіпсіздігін қалай қамтамасыз етеміз?»** тақырыбында ата – аналарға жадынамалар таратылды.

«Инабат» қыздар клубымен отырыс барысында қыз балаларға түсіндірме жұмыстары жүргізілді. Отырыс барысында қыз балалардың жеке гигиенасы, тазалығы, мектепішілік тәртіп пен тәрбие жөнінде топтық кеңестер ұйымдастырылды.

Заттар мен құбылыстарды ажырата білу, қорыту және бөлу қабілетін, логикалық байланыстар мен қатынастарды орната білу мақсатында 4 класс оқушыларынан яғни бастауыш сынып оқушыларының психикалық даму деңгейін анықтауға арналған стандартталған әдіс «Э. Ф. Замбацявичене» әдістемесі алынып, қорытыланды:

№	Оқушының аты - жөні	I субтест	II субтест	III субтест	Нәтиже
1	[illegible]	8	10	9	Психикалық даму деңгейі қалыпты
2	[illegible]	9	8	10	Психикалық даму деңгейі қалыпты
3	[illegible]	10	5	7	Психикалық даму деңгейі қалыпты
4	[illegible]	10	8	5	Психикалық даму деңгейі қалыпты
5	[illegible]	5	1	2	Психикалық даму деңгейі [illegible]
6	[illegible]	7	9	10	Психикалық даму деңгейі қалыпты
7	[illegible]	8	10	9	Психикалық даму деңгейі қалыпты
8	[illegible]	8	10	9	Психикалық даму деңгейі қалыпты
9	[illegible]	9	8	10	Психикалық даму деңгейі қалыпты
10	[illegible]	10	8	7	Психикалық даму деңгейі қалыпты
11	[illegible]	10	9	7	Психикалық даму деңгейі қалыпты
12	[illegible]	9	10	10	Психикалық даму деңгейі қалыпты
13	[illegible]	7	7	10	Психикалық даму деңгейі қалыпты
14	[illegible]	8	10	9	Психикалық даму деңгейі қалыпты
15	[illegible]	8	10	9	Психикалық даму деңгейі қалыпты
16	[illegible]	9	8	10	Психикалық даму деңгейі қалыпты
17	[illegible]	10	8	7	Психикалық даму деңгейі қалыпты
18	[illegible]	10	8	7	Психикалық даму деңгейі қалыпты
19	[illegible]	9	10	10	Психикалық даму деңгейі қалыпты
20	[illegible]	7	9	10	Психикалық даму деңгейі қалыпты
21	[illegible]	8	10	9	Психикалық даму деңгейі қалыпты
22	[illegible]	8	10	9	Психикалық даму деңгейі қалыпты
23	[illegible]	9	9	10	Психикалық даму деңгейі қалыпты
24	[illegible]	10	8	7	Психикалық даму деңгейі қалыпты
25	[illegible]	10	8	7	Психикалық даму деңгейі қалыпты
26	[illegible]	9	10	10	Психикалық даму деңгейі қалыпты
27	[illegible]	7	9	10	Психикалық даму деңгейі қалыпты
28	[illegible]	8	10	9	Психикалық даму деңгейі қалыпты
29	[illegible]	8	10	9	Психикалық даму деңгейі қалыпты
30	[illegible]	9	9	7	Психикалық даму деңгейі қалыпты
31	[illegible]	8	10	9	Психикалық даму деңгейі қалыпты
32	[illegible]	8	8	10	Психикалық даму деңгейі қалыпты
33	[illegible]	8	10	4	Психикалық даму деңгейі қалыпты

34	[illegible]	8	10	9	Психикалық даму деңгейі қалыпты
35	[illegible]	9	8	10	Психикалық даму деңгейі қалыпты
36	[illegible]	10	8	7	Психикалық даму деңгейі қалыпты
37	[illegible]	10	8	7	Психикалық даму деңгейі қалыпты
38	[illegible]	9	10	10	Психикалық даму деңгейі қалыпты
39	[illegible]	7	9	10	Психикалық даму деңгейі қалыпты
40	[illegible]	8	10	9	Психикалық даму деңгейі қалыпты
41	[illegible]	8	10	9	Психикалық даму деңгейі қалыпты

«ИНАБАТ» қыздар ұйымының кезекті отырысы өткізілді. **«Бірінші байлық – денсаулық»** деген ұғымды кеңінен түсіндіре отырып, салауатты өмір салтын насихаттау. Ауырып ем іздегенше, ауырмаудың жолын іздеген әлдеқайда тиімдірек екендігін ұғындыру, дене тәрбиесіне, салауаттылыққа дағдыландыру мақсатында ұйымдастырылды. Жиналыс барысында директордың тәрбие ісі жөніндегі орынбасары қыз балаларға өз түсіндірме жұмыстарын өткізіп, мектеп медбикесі А.Джигитова жеке бас гигиенасы тақырыбында ақпараттық жұмыстарын жүргізді. Жиналыс соңы психологиялық тренингпен аяқталды.

Мамыр айында 11 жыл бойы тәрбие мен білім нәрін бойына құйып, ұстаздарына анасындай еркелеп, балалық шағын алаңсыз өткізген жас түлектердің мектебімен, әліппеден бастап өмір заңдарына дейін үйреткен ұстаздардың шәкірттермен қоштасу мерекесіне орай 11 класс оқушыларының сонымен қатар класс жетекшілерінің қатысуымен **«Сәт сапар, Жас түлек!»** тақырыбында психологиялық тренинг сабақ өткізілді. Тренинг барысында оқушылар аналарының алдын ала дайындаған **«Ашық хаттарын»** оқып, ізгі тілектерін ортаға шығып оқыды. Тренинг соңында оқушылар бір – біріне деген ыстық лебіздерін ақтарып, мектепке, ұстаздарына деген алғыстарын білдіріп, мектеп қабырғасындағы өсіп келе жатқан шыбық түбіне қазып, естелікке қалдырды.

Психолог: Л. А. Саукебаева